

Vergaderjaar 1983–1984

18 346

Regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V (Postbankwet)

A

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 7 maart 1984

Bij Kabinetsmissive van 20 december 1983, no. 127, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de minister van Financiën, mede namens de minister van Verkeer en Waterstaat, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een wetsontwerp met memorie van toelichting, houdende de regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V.

1. Vorm en inrichting van de op te richten Postbank zijn toegespitst op de oplossing van de continuïteitsbedreigende problematiek waarin de Postcheque- en Girodienst (PCGD) terecht is gekomen. Daarbij is ernaar gestreefd de afstand tussen de Staat en de aanstaande Postbank zo groot mogelijk te maken. De Raad van State treft in het wetsontwerp en de daarbij gevoegde statuten weliswaar de vroeger door het college bepleite terughoudendheid aan ten aanzien van de ontwikkeling van de Postbank tot algemene bank, maar toch leidt de gekozen vormgeving tot een aantal vragen en opmerkingen.

2. De Raad merkt allereerst op, dat volgens de memorie van toelichting (bladzijde 2) «indien daartoe aanleiding bestaat» maatregelen ten aanzien van kostenbeheersing, efficiencyverbetering en aanpassingen van de condities voor de geboden diensten moeten worden overwogen.

De vraag rijst of op dit gebied thans de grenzen van het mogelijke zijn bereikt. In dit kader verwijst de Raad naar bladzijde 28, linker kolom, van het jaarverslag over 1982 van de PTT, alwaar met nadruk op de noodzaak van stringente kostenbeheersing wordt gewezen. De vraag wat door interne maatregelen nog kan worden bereikt, is te meer klemmend omdat de Postbank het wegstromen van middelen moet voorkomen, hetgeen uiteraard in de mate waarin dit lukt zijn weerslag heeft op de algemene banken en de spaarbanken. In dit verband acht de Raad het van belang dat in de tabellen 1A en 1B in de memorie van toelichting wordt aangegeven, indien mogelijk, hoe groot het aandeel van de Rijkspostspaarbank (RPS) is in de overboekingen naar andere kredietinstellingen.

3. De Raad vraagt zich vervolgens, mede verwijzend naar de advisering van de kant van De Nederlandsche Bank N.V., af welke, uiteraard globale, becijferingen en prognoses de overtuiging hebben doen postvatten dat, ondanks de voorgenomen beperkingen in het takenpakket, de aanstaande Postbank in staat zal zijn een bevredigend rendement over het eigen vermogen te bereiken nadat de zaken van de PCGD zijn ingebracht. In dit verband rijst ook de vraag of de prijs waartegen de PCGD in de

Postbank wordt ingebracht niet te hoog is, gezien de moeilijke positie waarin de PCGD verkeert.

4. De Raad merkt op, dat de doelomschrijving in de ontwerp-statuten tot moeilijkheden van verschillende aard zal kunnen leiden. De desbetreffende bepalingen, te vinden in de artikelen 2, 3, 4 en 5 van de statuten, hebben externe werking in die zin dat overschrijding van de daarin neergelegde bevoegdheden en beperkingen gevolgen heeft tegenover derden. Geschillen op dat punt mogen niet uitgesloten worden geacht. Het is daarbij aan gerede twijfel onderhevig of de Raad van Bestuur in staat zal zijn aan de medewerkers op de kantoren zodanige instructies te geven dat dezen bij hun bancaire activiteiten binnen deze doelomschrijving blijven. Anderzijds geeft de clausulering aan het slot van artikel 2, volgens welke de in dat artikel omschreven bancaire activiteit «slechts zal plaatsvinden voor zover de handhaving van de positie van de vennootschap in het betaalverkeer zulks vereist», mogelijkte, weer een zeer ruim werkterrein aan de Postbank. Het zal voorts lastig zijn om waar te nemen wanneer de positie van de vennootschap in het betaalverkeer op het spel komt te staan. Het is ten slotte moeilijk in te zien hoe in lengte van jaren de

omschrijving in artikel 2, tweede lid, sub b, van de «andere diensten» die aan natuurlijke personen mogen worden verleend als «die diensten die reeds door de Rijkspostspaarbank of de Postcheque- en Girodienst werden verleend» kan worden gehandhaafd.

De vraag is dan ook gewettigd of in de loop der dingen de aanstaande Postbank ondanks de nu voorgestelde beperkingen in haar werkterrein toch niet zal uitgroeien tot een algemene bank. De waarschijnlijkheid van een dergelijke ontwikkeling en de vraag of die door de regering niet gewenste ontwikkeling valt te keren, zouden in de memorie van toelichting nader moeten worden besproken. Daarbij wijst de Raad er, wellicht ten overvloede, op dat verschillende spaarbanken ook reeds bezig zijn de weg naar algemene bank in te slaan.

5. De Raad meent dat in de memorie van toelichting ook nader zal moeten worden ingegaan op de beperkingen in de doelomschrijving aangebracht ten aanzien van de bemiddeling en advisering inzake effecten en ten aanzien van valuta-transacties, waarvan met name de eerste beperking slecht past in het profiel van de aanstaande Postbank als zogenaamde retailbank.

6. De Raad acht het verder van belang dat in de memorie van toelichting wordt stilgestaan bij de orde van grootte van de kosten verbonden aan de samenvoeging. Met De Nederlandsche Bank N.V. is het college verder van oordeel dat sprake is van een nieuw in aanzijn te roepen kredietinstelling waarvoor de normale toetsingsprocedure gevolgd dient te worden.

7. Het college heeft er begrip voor dat in artikel 5, derde en vierde lid, van het wetsontwerp de mogelijkheid van conversie wordt geschapen voor leningen, die bij de oprichting van de Postbank gevormd zijn uit de reserves van de PCGD en de RPS, maar acht het wenselijk dat ingegaan wordt op de vraag onder welke omstandigheden de minister van Financiën een verzoek tot conversie zal indienen bij de Raad van Bestuur van de Postbank en of de Raad van Bestuur bevoegd is een dergelijk verzoek van de hand te wijzen. Deze problematiek krijgt bijzonder reliëf wanneer door derden in het aandelenkapitaal zou worden deelgenomen. Hier rijst tevens de vraag of in de plaats van de intrinsieke

waarde van de aandelen niet de contante waarde zou moeten worden gehanteerd die immers beter aansluit bij de economische werkelijkheid. Berekening van de intrinsieke waarde volgens een bestendige gedragslijn van de Postbank zelf lijkt minder geschikt. Voorts meent de Raad dat de constructie moet worden overwogen, waarbij in het geval van een aandelenemissie door de Postbank, waarvoor goedkeuring door de algemene vergadering van aandeelhouders vereist is, de staat de nieuwe aandelen kan betalen met een deel van de nog uitstaande leningen. Dan zou de regeling inzake de conversie achterwege kunnen blijven. In elk geval zou overwogen kunnen worden de conversiemogelijkheid te beperken tot een bepaald aantal jaren, te rekenen van de oprichting van de Postbank af.

8. Artikel 6, eerste lid, der statuten bepaalt de nominale waarde van de aandelen op het niet meer gebruikelijke bedrag van f 1000. Het verdient naar de mening van de Raad aanbeveling dit bedrag lager, bij voorbeeld op f 100, te stellen, gezien de mogelijkheid voor anderen dan de staat aandelen in de Postbank te verwerven. Het in dit lid vermelde bedrag van het maatschappelijk kapitaal komt de Raad te laag voor; hoewel nog onbekend is welk deel van het in de RPS en in de PCGD aanwezige eigen vermogen omgezet zal worden in aandelen en tegen welke koers, wijst het college erop dat blijkens de balansen van de gelddiensten het gezamenlijke eigen vermogen aanzienlijk groter is dan 1 miljard per ultimo 1982.

9. In de memorie van toelichting zou aandacht gegeven moeten worden aan de vraag of de voorgenomen fusie gevolgen, en, zo ja, welke, zal hebben op korte of langere termijn voor de omvang van het personeelsbestand van de PCGD en de RPS.

10. Het college geeft in overweging de bepaling in het artikel inzake de winstverdeling, waarbij de commissarissen in de winst delen – in eerste instantie maximaal tot een bedrag van f 200 000 – te laten vervallen daar een dergelijke bepaling niet meer overeenkomt met de heersende praktijk in dezen.

11. Voor enkele redactionele kanttekeningen moge het college

verwijzen naar de bij het advies behorende bijlage.

De Raad van State geeft U in overweging het wetsontwerp te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De Vice-President
van de Raad van State,
W. Scholten

Lijst van redactionele kanttekeningen, behorende bij het advies nr. W06.83.0653/10.4.07 van de Raad van State van 7 maart 1984

– Memorie van toelichting, algemeen gedeelte, bladzijde 5, tabel 2: de afkorting GGA dient verklaard te worden.

– In de memorie van toelichting, algemeen gedeelte, bladzijde 6, en in het artikelsgewijs gedeelte, bladzijden 7 en 10 waren de woorden: reciproke, echelonnering en majeure te vervangen door meer gangbare Nederlandse woorden.

– Punt 4 van de Aanwijzingen inzake de wetgevingstechniek luidende: «Wanneer een regeling onder een citeertitel zal kunnen worden aangehaald, wordt deze in het intitulé of aan het slot van het intitulé tussen haakjes vermeld», dient in acht te worden genomen.